

UCHWAŁA NR XIX/445/25
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 24 listopada 2025 r.

**w sprawie podziału Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości oraz utworzenia instytucji kultury
pod nazwą Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu**

Na podstawie art. 18 pkt 19 lit. f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2025 r., poz. 581) oraz art. 20 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2024 r., poz. 87), w związku z art. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r., poz. 385) oraz w związku z § 1 ust. 1 pkt 3 uchwały nr IV/83/24 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 15 lipca 2024 r. w sprawie zamiaru i przyczyn podziału Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. dokonuje się podziału Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości – samorządowej instytucji kultury, prowadzonej jako wspólna instytucja kultury przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Województwo Wielkopolskie, wpisanej do prowadzonego przez Województwo rejestru instytucji kultury pod numerem RIK-27, poprzez wyłączenie z tej instytucji wyodrębnionej jednostki, stanowiącej jej oddział – Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956, w celu utworzenia nowej instytucji kultury, w oparciu o pracowników i mienie wyłączonej jednostki, pod nazwą Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu, dla której organizatorem będzie Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

§ 2.

1. Siedzibą Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu jest Poznań.

2. Przedmiotem działalności Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu jest gromadzenie, przechowywanie, konserwacja, naukowe opracowywanie, upowszechnianie, popularyzowanie i udostępnianie zbiorów o historii Powstania Poznańskiego z 28 czerwca 1956 r., ze szczególnym uwzględnieniem losów uczestników powstania oraz osób zaangażowanych w utrwalanie pamięci o powstaniu, a także historii okresu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i działalności organizacji opozycyjnych w Wielkopolsce do końca lat 80. XX wieku.

§ 3.

Statut Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu zostanie nadany w drodze odrębnej uchwały, po dokonaniu uzgodnienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

§ 4.

1. Wielkopolskie Muzeum Niepodległości przeniesie nieodpłatnie na rzecz Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu, zgodnie z zasadami przyjętymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r., poz. 120 ze zm.), według stanu wykazanego w inwentaryzacji, która zostanie sporządzona na dzień 31 grudnia 2025 r.:

- 1) zobowiązania i wierzytelności związane z działalnością Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu;
- 2) wartości niematerialne i prawne oraz składniki mienia ruchomego związane z działalnością Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu.

2. Muzealia ewidencjonowane w ramach ewidencji właściwej dla Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu stanowią będą przedmiot depozytu złożonego przez Wielkopolskie Muzeum Niepodległości do Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu, do czasu uzyskania pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na przekazanie tych muzealiów, zgodnie z zasadami przyjętymi w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r., poz. 385).

§ 5.

Pracownicy Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości zatrudnieni w oddziale – Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 z dniem 1 stycznia 2026 r. staną się pracownikami nowej instytucji kultury pod nazwą Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu na podstawie art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2025 r., poz. 277 ze zm.).

§ 6.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Wielkopolskiego.

§ 7.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Sejmiku
Województwa
Wielkopolskiego

Tatiana Sokołowska

Uzasadnienie do uchwały nr XIX/445/25
Sejmiku Województwa Wielkopolskiego
z dnia 24 listopada 2025 r.

Zgodnie z treścią art. 18 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej organizator może dokonać połączenia instytucji kultury, w tym instytucji kultury prowadzących działalność w różnych formach, lub podziału instytucji kultury. Ponadto treść art. 20 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy przewiduje, że podział instytucji kultury może również polegać na wyłączeniu z instytucji kultury wyodrębnionej jednostki lub jednostek organizacyjnych w celu włączenia ich do innej instytucji kultury lub utworzenia nowej instytucji kultury w oparciu o pracowników i mienie tej jednostki lub jednostek. Wówczas zasady przekazania składników majątkowych ujętych w bilansie wyłączonych jednostek określa organizator.

Sejmik Województwa Wielkopolskiego 15 lipca 2024 r. podjął uchwałę nr IV/83/24 w sprawie zamiaru i przyczyn podziału Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości. Stosownie do treści § 2 tej uchwały, niezwłocznie po jej podjęciu (w trzecim tygodniu lipca 2024 r.) informacja o zamiarze i przyczynach podziału została podana do publicznej wiadomości. Pierwsze decyzje dotyczące zmiany struktury Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości, polegające na wyłączeniu z tej instytucji kultury oddziału pn. Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII, celem włączenia tej jednostki do Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie, weszły w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

W treści § 1 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej uchwały, jako jedno z trzech zamierzonych działań, wskazano wyłączenie z Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości oddziału pn. Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956, celem utworzenia nowej instytucji kultury, dla której organizatorem będzie Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Ponadto w treści informacji o zamiarze i przyczynach podziału zasygnalizowano, że docelowo instytucja ta – zgodnie ze swą tematyką i oczekiwaniami społecznymi – będzie prowadzona przez Miasto Poznań.

Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 przybliży zwiedzającym historię tzw. Poznańskiego Czerwca, jak i szeroką tematykę wydarzeń rozgrywających się od 1945 r. do końca PRL-u. Instytucję tę otwarto 4 października 2007 r. w przyziemiu Zamku Cesarskiego w Poznaniu, w którym w 1956 r. znajdowała się Miejska Rada Narodowa, a tuż obok – budynek Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Przebiegająca przy tych obiektach ulica Armii Czerwonej (dziś Święty Marcin) i przylegający do niej tzw. plac Stalina (Adama Mickiewicza) były miejscem protestu demonstrantów rankiem 28 czerwca 1956 r. Po 25 latach od tego wydarzenia na placu Mickiewicza wzniesiono jeden z symboli Miasta – Pomnik Poznańskiego Czerwca 1956.

Demonstracja robotnicza 28 czerwca 1956 r. – pierwszy bunt społeczny w PRL-u – była wydarzeniem istotnym nie tylko w skali lokalnej, lecz ogólnopolskiej. Poznański Czerwiec zapoczątkował marsz Polaków do przemian ustrojowych i ostatecznego obalenia komunizmu. Stała ekspozycja Muzeum o charakterze muzeum narracyjnego przedstawia przyczyny buntu i przebieg wydarzeń (demonstracje, walki zbrojne, pacyfikację miasta przez wojsko i procesy uczestników). Wystawę gruntownie zmodernizowano na przełomie lat 2019 i 2020. Zwiedzający

odnajdują na niej fotografie z powstania, pamiątki po uczestnikach protestu, nagrania wspomnień i relacji z przesłuchań, poznają także historię późniejszych procesów sądowych. Wszystko to znajduje się w zaaranżowanych pomieszczeniach: mieszkania z lat 50. XX wieku, hali fabrycznej, ulicy, celi więziennej i sali sądowej. Na ekspozycji prezentowana jest również historia walki o pamięć społeczną o Poznańskim Czerwcu.

Zespół Muzeum prowadzi bardzo aktywną działalność edukacyjną – warsztaty, lekcje, spacer historyczne. Utrzymuje intensywny kontakt z kombatanami, wspiera ich i organizuje spotkania. W każdą rocznicę organizowany jest szkolny Test Wiedzy i konferencja dla szkół. Jedną z inicjatyw Muzeum jest coroczna akcja „Świąteczko dla Czerwca '56”, która upamiętnia uczestników powstania i promuje pamięć historyczną w szkołach całej Polski. Akcja w 2017 r. otrzymała tytuł Wydarzenia Roku w plebiscycie organizowanym przez Muzeum Historii Polski.

Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 podlegają także związane z historią PRL-u obiekty zlokalizowane w Poznaniu przy ul. Słupskiej 62 – Przeciwatomowy Schron dla Władz Miasta Poznania oraz Galeria Plakatu z okresu Socjalizmu. Schron został przygotowany w latach 50. XX wieku dla najwyższych urzędników magistratu, na wypadek wojny atomowej lub innego zagrożenia. Działał do 1994 r. We wnętrzach zachowało się w nienaruszonym stanie oryginalne wyposażenie z lat PRL-u: od agregatów prądotwórczych i systemu wentylacji, poprzez centralę telefoniczną, meble i mapy, po armaturę łazienkową, telefony czy radio. Muzeum udostępniło to miejsce zwiedzającym w 2012 r. Od roku 2018 w willi obok schronu prezentowana jest Galeria Plakatu z okresu Socjalizmu. Zespół Muzeum prowadzi tam aktywną działalność wystawienniczą (wystawy czasowe) i edukacyjną (warsztaty i prelekcje). W ramach porozumienia z radą osiedla Smochowice/Krzyżowniki, prowadzone są tam także zajęcia i spotkania dla mieszkańców.

Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956, zarówno w siedzibie głównej tego oddziału, jak i w obiektach przy ul. Słupskiej, skupia się przede wszystkim na historii miejskiej, ściśle związanej z historią Poznania. Co istotne, rokrocznie organizatorem głównych uroczystości rocznicowych Czerwca '56 jest Miasto Poznań. Warto dodać, że od 2022 r. Muzeum wspólnie z Grupą MTP organizuje ogólnopolski konkurs o Nagrodę Stukot '56 – odgłosy Czerwca. Nagroda ta została ustanowiona w celu promocji wartości, w imię których protestowali robotnicy w Poznaniu 28 czerwca 1956 r. Laureaci nagrody są „stukotem dla współczesnych”, swoimi dokonaniem świadczą o wartościach tamtych dni i urzeczywistniają je w naszych czasach. W naturalny więc sposób Muzeum współpracuje i działa głównie w środowisku poznańskim. Wraz z Pomnikiem Poznańskiego Czerwca 1956 jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych wizytówek stolicy Wielkopolski. Poznań jest ponadto siedzibą stowarzyszeń kombatanckich Czerwca 1956 r. Zasadne jest więc funkcjonowanie Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 jako samodzielnej instytucji kultury, dla której organizatorem docelowo będzie Miasto Poznań.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach muzeum działa na podstawie statutu nadanego przez organizatora, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Na podstawie uchwały nr XVII/385/25 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 września 2025 r. w sprawie uzgodnienia projektu statutu Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu, projekt ten został skierowany do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w celu uzgodnienia jego treści.

Uzgodniony z Ministrem statut zostanie nadany w drodze odrębnej uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego.

W projekcie planu budżetu Województwa Wielkopolskiego na rok 2026 zaplanowano środki na finansowanie działalności Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu w rezerwie celowej.

Przeniesienie zobowiązań i wierzytelności, wartości niematerialnych i prawnych oraz składników mienia ruchomego, związanych z działalnością tworzonego muzeum nastąpi według stanu wykazanego w inwentaryzacji, która zostanie sporządzona na dzień 31 grudnia 2025 r., na podstawie porozumienia, które zostanie zawarte pomiędzy Wielkopolskim Muzeum Niepodległości a Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu.

Wydanie muzealiów ewidencjonowanych w ramach ewidencji właściwej dla Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu nastąpi na podstawie umowy depozytu, która obowiązywać będzie do czasu uzyskania pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na przekazanie tych muzealiów, zgodnie z zasadami przyjętymi w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r., poz. 385). Uzyskane pozwolenie stanowić będzie podstawę do wykreślenia przekazanych muzealiów z inwentarza Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości i wpisania ich do inwentarza Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu. Do tego czasu Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu zobowiązane będzie do dochowania najwyższej staranności przy przechowaniu wydanych w depozyt muzealiów.

Stanowiąca własność Województwa Wielkopolskiego, aktualnie wykorzystywana przez Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 nieruchomość, znajdująca się w Poznaniu przy ul. Słupskiej 62, zostanie oddana w użyczenie nowej instytucji kultury z przeznaczeniem na realizację jej zadań statutowych.

Działając na podstawie Uchwały nr IX/195/25 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2025 r. oraz Uchwały nr 2683/2025 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 6 listopada 2025 r., wystosowano zaproszenie do organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, do zgłaszania uwag i propozycji do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie podziału Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości oraz utworzenia instytucji kultury pod nazwą Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 w Poznaniu. W wyznaczonym terminie, tj. do 13 listopada 2025 r., nie wpłynęły żadne stanowiska wyżej wymienionych podmiotów w sprawie przedmiotowego projektu uchwały.

Uwzględniając powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.